

Obaveze i odgovornosti u pogledu pojačanog vaspitnog rada sa učenicima

Odgovornost učenika, odgovornost roditelja, obaveze odeljenjskog starešine, timova, psihološko-pedagoške službe i direktora škole

Narodna skupština Republike Srbije usvojila je *Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja* i isti je objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije“, broj 92/2023 od 27. oktobra 2023. godine, a primenjuje se od 4. novembra 2023. god.

Usvajanjem gore navedenog zakona između ostalih menjani su članovi Zakona kojima se uređuje *Odgovornost učenika* (član 83. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja), *Odgovornost roditelja* (član 84. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja), *Vaspitno-disciplinski postupak* (član 85. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja) i *Kaznene odredbe* (član 194 i 195. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja).

Članom 83. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja propisana je odgovornost učenika.

Stav 1. člana 83. propisuje da prema učeniku koji vrši:

- povredu pravila ponašanja u školi ili
- ne poštuje odluke direktora i organa škole,
- neopravdano izostane sa nastave pet časova,
- odnosno koji svojim ponašanjem ugro-

žava druge u ostvarivanju njihovih prava, -kao i u slučaju sumnje da je počinio težu povredu obaveze učenika i povredu zabrane iz čl. 110–112. ovog zakona, škola uz učešće roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, **pojačava vaspitni rad.**

Analizom ovog člana treba razdvojiti tri slučaja i to:

1. obaveze odeljenjskog starešine, roditelja učenika odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika i obaveze pedagoga i psihologa **kada je učenik učinio lakšu povredu obaveza učenika;**
2. obaveze odeljenjskog starešine, roditelja učenika odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika, obaveze pedagoga i psihologa i direktora škole **kada je učenik učinio težu povredu obaveza učenika;**
3. obaveze odeljenjskog starešine, roditelja učenika odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika, obaveze pedagoga i psihologa i direktora škole **kada je učenik učinio povredu zabrane iz člana 110-112. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, odnosno kada postoji sumnja da je učenik učinio povredu zabrane.**

U svim slučajevima, dakle i kada je učenik izvršio lakšu povredu obaveze učenika i kada je učinio težu povredu obaveza učenika i kada je učinio povredu zabrane iz člana 110-112. Zakona, odnosno uvek kada učenik učini povredu pravila ponašanja u školi ili ne poštuje odluke direktora i organa škole, neopravdano izostane sa nastave pet časova, odnosno koji svojim ponašanjem ugrožava druge u ostvarivanju njihovih prava, kao i u slučaju sumnje da je počinio težu povredu obaveze učenika i povredu zabrane iz čl. 110-112. ovog zakona, škola uz učeske roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika, **pojačava vaspitni rad.**

Postoji obaveza škole da pojača vaspitni rad sa učenikom bez obzira na težinu povrede obaveza učenika

Vaspitno- disciplinski postupak se pokreće i vodi samo u slučajevima kada postoji sumnja da je učenik izvršio težu povredu obaveza učenika ili povredu zabrane iz člana 110-112. Zakona.

Kako škola pojačava vaspitni rad prema učeniku?

Vaspitni rad ostvaruje se aktivnostima:
-u okviru odeljenjske zajednice,
-stručnim radom odeljenjskog starešine, pedagoga, psihologa i posebnih timova.

Kada je neophodno, škola saraduje i sa odgovarajućim ustanovama socijalne, odnosno zdravstvene zaštite, radi određivanja i pružanja podrške učeniku u vezi sa promenom njegovog ponašanja.

Odeljenjski starešina, zajedno sa stručnim saradnicima, (a kada je u pitanju povreda zabrane iz člana 110-112. Zakona onda i

sa timom za zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja ili timom za inkluzivno obrazovanje ako je reč o učeniku kome je potrebna dodatna podrška), sačinjava **plan** pojačanog vaspitnog rada koji traje najkraće do okončanja vaspitno-disciplinskog postupka (ako je reč o težoj povredi obaveze učenika ili povredi zabrane iz člana 110-112. Zakona, odnosno kada je vaspitno-disciplinski postupak pokrenut).

Dok traje pojačan vaspitni rad odeljenjski starešina vodi **posebnu pedagošku evidenciju** o pojačanom vaspitnom radu u koju se unose podaci o:

- događaju (opisivanjem događaja),
- učesnicima (počinioci, oštećeni, svedoci i sl),
- vremenskoj dinamici (kada se događaj desio, gde se desio – datum, određeno ili bar određivo vreme događaja),
- preduzetim aktivnostima i
- merama i ostvarenim rezultatima tog rada.

Sve ove podatke odeljenjski starešina **upisuje u elektronski dnevnik** ili u svoju **pedagošku evidenciju** o učeniku ako škola ne vodi elektronski dnevnik.

Dok traje pojačan vaspitni rad odeljenjski starešina vodi posebnu pedagošku evidenciju, a sve podatke upisuje u elektronski dnevnik ili u svoju pedagošku evidenciju o učeniku ako škola ne vodi elektronski dnevnik

Imajući u vidu ovu novopropisanu obavezu odeljenjskog starešine, trebalo bi skrenuti pažnju na činjenicu da neizvršavanje, nesavesno, neblagovremeno ili nemarno izvršavanje poslova u toku rada predstavlja

težu povredu radne obaveze – član 164. stav 1. tačka 15) Zakona.

Roditelj odnosno drugi zakonski zastupnik **odgovoran** je ako na poziv škole ne uzme aktivno učešće u svim oblicima vaspitnog rada sa učenicom (u realizaciji operativnog plana zaštite i **plana pojačanog vaspitnog rada**) – član 84. Zakona. Novčanom kaznom od 10.000 dinara do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik za povredu obaveza iz člana 84. Zakona. Dakle, **roditelj prekršajno odgovara i ako aktivno ne učestvuje u realizaciji plana pojačanog vaspitnog rada**. To dalje znači da **direktor škole ima obavezu podnošenja zahteva za pokretanje prekršajnog postupka** protiv roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika – član 126. stav 1.4. tačka 22) Zakona.

Pojačan vaspitni rad sa učenicom se prati sve vreme trajanja i to od strane odeljenjskog starešine, stručnih saradnika i timova i o **rezultatu** pojačanog vaspitnog rada **zejednički izveštaj** direktoru škole podnose odeljenski starešina, stručni saradnici i timovi ako su bili angažovani.

O rezultatu pojačanog vaspitnog rada zejednički izveštaj direktoru škole podnose odeljenski starešina, stručni saradnici i timovi ako su bili angažovani, a isti se uzima u obzir prilikom izricanja vaspitno-disciplinske mere i on je sastavni deo dokumentacije koja nastaje u toku vođenja vaspitno-disciplinskog postupka

Taj izveštaj direktor, odnosno nastavničko veće uzima u obzir prilikom izricanja vaspitno - disciplinske mere i on je sastavni deo dokumentacije koja nastaje u toku vođenja vaspitno-disciplinskog postupka.

U okviru pojačanog vaspitnog rada sa učenicima **realizuje se i društveno-korisni, odnosno humanitarni rad**, koji se takođe prati od strane odeljenjskog starešine i još jednog člana odeljenjskog veća i o kom se podnosi izveštaj onom licu koje je određeno opštim aktom škole (kod nas u školi ta lica su psiholog i pedagog, oni posle prave godišnji ili polugodišnji izveštaj koji je sastavni deo Izveštaja o realizaciji godišnjeg plana rada).

Istovremeno, u slučaju sumnje da je učenik izvršio težu povredu obaveza, direktor zaključkom pokreće disciplinski postupak u roku od 5 radnih dana od dana saznanja, a za učinjenu povredu zabrane iz člana 110-112. Zakona odmah, a najkasnije u roku od 2 radna dana od dana saznanja.

Izuzetno, za učinjene teže povrede obaveza učenika iz člana 83. stav 8. tač. 4) i 5) ovog zakona, direktor zaključkom pokreće vaspitno-disciplinski postupak odmah, a najkasnije u roku od dva radna dana od dana saznanja, o čemu odmah obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika.

O pokretanju vaspitno-disciplinskog postupka škola odmah obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika. Opštim aktom škole uređeno je **na koji način se roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik obaveštava** kako o pokrenutom vaspitno-disciplinskom postupku tako i o zakazanoj raspravi.

Škola obaveštava Ministarstvo o povredi zabrane iz čl. 110–112. ovog zakona, u skladu sa propisima kojima se uređuju: kriterijumi za prepoznavanje oblika diskriminacije, postupanje ustanove u slučaju sumnje ili utvrđenog diskriminativnog po-

našanja i vređanja ugleda, časti i dostojanstva ličnosti, kao i protokola postupanja u odgovoru na nasilje, zlostavljanje i zanemarivanje.

Direktor škole podnosi krivičnu prijavu ili zahtev za podnošenje prekršajne prijave

u slučaju povrede zabrane iz člana 110-112. Zakona, a roditelju odnosno drugom zakonskom zastupniku učenika priprećena je novčana kazna od 40.000 do 100.000 dinara – član 195 Zakona.

PROFISISTEM